

УДК 261.7

ГОРБЕНКО ВОЛОДИМИР,

аспірант кафедри культурології,

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ

ТЕОЛОГІЧНА ГЕРМЕНЕВТИКА РІЧАРДА ХЕЙЗА: ВІД НАРАТИВНОЇ ПІДСТРУКТУРИ СВЯТОГО ПИСЬМА ДО ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЕТИКИ

У статті розглянуто теоретичний доробок відомого сучасного богослова й дослідника Нового Заповіту Річарда Хейза. Показано, що вчений використовує Писання як підставу для етичного дискурсу і трансформації громади народу Божого в наші дні й пропонує проводити творчі аналогії між оповіддю текстів й оповіддю, яку проживає церква в зовсім інших історичних обставинах. Відзначено новаторський підхід Річарда Хейза до опису новозавітної етики на тлі змін у розумінні новозавітних листів, включаючи перехід від екзегетичних спроб витягти затвердження "істини" на підставі листів Павла до дослідження богослов'я Павла як діалогічного перетину з певними історичними обставинами. Тобто автор представляє послання Павла як герменевтичну модель і закликає своїх читачів ставитися до послань апостола, немовби вони адресовані особисто їм. Виявлено декілька напрямків дослідження Р. Хейзом герменевтики послань Павла: наративна підструктура в Писанні, інтертекстуальний підхід до розуміння використання Старого Заповіту на сторінках Нового, вплив герменевтичних підходів у розумінні питань етики Нового Заповіту.

Ключові слова: Святе Письмо; наративна підструктура; інтертекстуальний підхід; теологічна уява.

Постановка проблеми. В останні десятиліття серед богословів та релігієзнавців спостерігається зміна в розумінні новозавітних листів, де Апостол Павло все частіше розглядається не як богослов-учитель, зацікавлений у формулюванні систематичних тверджень теологічної "істини", а як богослов, зацікавлений у теологічній рефлексії. Ця зміна включає перехід від екзегетичних спроб показати утвердження "істини" на підставі листів Павла до дослідження богослов'я Павла як діалогічного перетину з певними історичними обставинами, де він висловлює свою цілісну, основну богословську думку, своє Євангеліє в обумовлених часом обставинах. Річард Хейз¹ підкреслює, що Павло привносить "суть" Євангелія в динамічну взаємодію з особливими обставинами одержувачів його листів. Подібний погляд на Павла відрізняється від більш традиційного розуміння теології Павла, яке намагається визначити позачасову теологічну істину в листах Павла у відповідь на унікальні обставини певної церкви. Під "суттю" або "основною" Євангелія Павла Річард Хейз має на увазі "наративну підструктуру" яка знаходиться в листах Павла. Листи Павла, стверджує теолог, залучають його читачів у центральний, підструктурний наратив про Божу діяльність у житті народу [1-2]. Таке розуміння листів Павла розглядає унікальні обставини його читачів як частини всеосяжного і триваючого наративу й вимагає від читача участі в цьому триваючому дійстві. Відповід-

но до опису Р. Хейза, те, як Павло використовує Писання, стає парадигмою сучасного читання й застосування біблійного тексту (етика), де загальним є об'єднавча наративна підструктура або метанаратив про Божі дії у творенні, суді й порятунку світу.

Аналіз досліджень та публікацій. Аналізуючи внесок Річарда Хейза в розуміння герменевтики Павла, дослідники [3-5; 18] виділяють декілька напрямків у його творчому доробку, орієнтуючись на послідовність появи трьох його основних монографій, що стосуються різних, але взаємопов'язаних областей новозавітних досліджень: наративна підструктура в Писанні, інтертекстуальний підхід до розуміння використання Старого Заповіту на сторінках Нового, вплив герменевтичних підходів у розумінні питань етики Нового Заповіту.

Використовують методологію Р. Хейза Б. Россер, С. Мойзе, Р. Вагнер, С. Кіісмаат, Г. Біел, Рой Чіампа та ін. [5-11], але комплексного аналізу проблематики, який давно став вимогою часу, ще не зроблено.

Метою статті є аналіз теологічної герменевтики, запропонованої сучасним протестантським теологом Річардом Хейзом.

Виклад основного матеріалу. Докторська дисертація Р. Хейза² закладає фундамент у розумінні причин,

¹ Річард Хейз (народ. 4 травня, 1948 р.) - ректор семінарії університету Дьюка (Duke Divinity School) в Даремі (штат Північна Кароліна) і професор кафедри Нового Завіту. Його основні праці присвячені питанням новозавітного богослов'я та етики, послань Павла і тлумачення Старого Завіту в ранньому християнстві (Прим. ред.).

² "Віра Ісуса Христа: наративна підструктура послання до Галатів 3:1-4:11", у якій він наводить методологічні підстави для зміни традиційного перекладу фрази тіотіс Хрістоу в родовому відмінку: "віра в Ісуса Христа" (об'єктивний родовий відмінок) у запропонований Р. Хейзом переклад цієї фрази як: "віра Ісуса Христа" або "вірність Ісуса Христа" (суб'єктивний родовий відмінок). Починаючи з публікації його монографії до сьогодні - це жваво обговорювана тема в дослідженні Нового Завіту.

за якими він наголошує на важливості нарративного аналізу в розумінні думки Павла та християнської етики.

У своїй основній роботі Р. Хейз підкреслює головну тезу свого дослідження: основним аргументом послання до Галатів маєє на увазі історія про вірність Ісуса Христа, яка є кульмінацією старозавітного нарративу і яка знаходиться під поверхнею аргументації в Гал. 3: 1-4: 11. Теологічна діяльність Павла складалася з забезпечення зустрічі цього нарративу з обставинами в житті місцевих громад віри. Ця історія, яка інтегрована в теологію Павла, за своєю природою об'єднує читачів листів Павла в першому столітті й у наші дні: "Ми залучені в історію Ісуса Христа. Ісус чудесним чином визначив (enacted) нашу долю, і ті, хто у Христі, проходять через перетворення, перебуваючи під впливом його саможертвовної смерті. Він є прототипом викупленого людства ... Ісус не просто хороший моральний приклад, але його історія перетворює і залучає до себе цей світ" [12, р. xxix]. Участь в історії Ісуса Христа, розуміння Христа як есхатологічного прототипу людства є основою для теології Павла.

Р. Хейз стверджує, що спроби визначити цю підструктуру історію раніше зводилися до одного з двох підходів: або визначення богослов'я Павла як продукту його особистого релігійного досвіду, або спроба окреслити Евангеліє Павла в екзистенціальних категоріях. Жоден із цих підходів, на думку Р. Хейза, не є правильним. Замість цього, дослідник пропонує пошук нарративних елементів у думці Павла, де він не просто переказує історію евангелія церкви, але має на увазі, що його читачі добре з нею знайомі, бере участь в інтерпретації цієї історії й робить висновки для віри й практики в певних церквах, які перебувають в унікальних для них обставинах. Завдання Р. Хейза полягає в описі ролі Павла як тлумача історій, а не як оповідача історій.

Процедура виявлення нарративної підструктури тексту така: "По-перше, ми можемо виділити в рамках цього дискурсу алюзії на історії та відзначити його загальні риси, потім, у другій фазі дослідження, ми можемо запитати, як ця історія допомагає вибудувати логіку аргументації в ході дискурсу" [Там само, р. 28]. Р. Хейз майстерно використовує методологію літературного аналізу таких дослідників, як Нортроп Фрай, Поль Рікер і А. Ж. Греймас для визначення "нарративної підструктури" в дискурсі Павла. Запозичена техніка філолога А. Ж. Греймаса [13] передбачає, що подібно до того, як кожне речення граматично складається з різних синтаксичних елементів, з яких можна скласти граматичну діаграму, так само можна скласти і структуру нарративу, помістивши елементи нарративу в діаграму нарративного синтаксису.

На підставі подібної діаграми нарративного синтаксису Р. Хейз стверджує, що змістовну фразу Павла "тіотіс Хрістоу" (віра Христа) потрібно розуміти не як людську "віру в Христа", але як "вірність Христа", де Христос проявив глибoku довіру й вірність Богу, коли добровільно зійшов на хрест. Людська віра виникає як відповідь на "вірність Христа" й участь у Його вірності. Тому смерть і воскресіння Христа стають осьовими подіями в історії людства, у яких ми стаємо учасниками через наше заміщення Христом у тому сенсі, що Христос є прототипом нового людства, покликаного Богом і підлеглого порядку, який характеризується поняттям тіотіс. [12, с. 212] Хрещені "у Христа Ісуса" ми стаємо охоплені Духом Святим і поміщеними в історію Ісуса Христа, у якій наші життя прогресивно підкоряються образу Його саможертвовної любові й вірної довіри Богу.

Подальший розвиток нарративно обумовленої ха-

рактеристики теології Павла спостерігаємо в другій книзі Р. Хейза: "Відлуння Писання в посланнях Павла" [1]. Теза Р. Хейза полягає в тому, "що деякі підходи до феномену інтертекстуальності, розроблені в рамках літературознавчої науки, виявляються плідними, коли їх застосовують у вивченні Павлових послань" [Там само, с. 29]. Поняття інтертекстуальності, визначене Юлією Кристивою як текстовий діалог кількох текстів [14], неминує вказує не тільки на зв'язок тексту з попередніми йому текстами, але й указує на участь тексту в дискурсивному просторі культури, де текст є проявом "культурних кодів". Р. Хейз вибирає більш вузьке використання інтертекстуальності, фокусуючи увагу на цитатах та алюзії в дискурсі Павла, який знаходиться в знаковому просторі, створеному єдиним текстом-попередником - Писанням Ізраїлю [1, с. 30]. Для пояснення інтертекстуального методу Р. Хейз використовує акустичну метафору, запропоновану Джоном Холландером [15], де подібно до того, як відлуння спотворює оригінальний звук для того, щоб його відтворити, так і автор, який посилається або цитує текст-джерело, неминує змінює значення джерела тексту тим, що вставляє його в новий літературний контекст, у результаті утворюючи новий троп³. Р. Хейз розвиває методологію, пояснюючи, як невисловлені асоціації, що знаходяться в тексті-джерелі, можуть проявлятися й використовуватися поновому в другому тексті, де наявний текст-джерело. Дотримуючись Дж. Холландера, Р. Хейз називає ці невисловлені аспекти тексту-джерела "заміщенням"⁴ або "металепсисом"⁵. "Коли літературний відголос пов'язує текст, у якому він звучить, із більш раннім текстом, художній ефект, що виникає, може пояснюватися невисловленими або прихованими (заміщеними) відповідностями між двома текстами" [1, с. 37]. Р. Хейз пояснює, що при з'єднанні двох текстів, тобто "якщо читати текст, з якого взята фраза, за контрапунктами з новим контекстом, у який вона була транспонована, нам стають чутні різні резонуючі смислові обертони" [Там само, с. 42] і "троп закликає читача взяти участь в творчому акті уяви, необхідному для розуміння (тексту)" [Там само]. Р. Хейз бажає відокремити екзегезу від наукових домагань, нагадуючи своєму читачеві, що не може бути точності в оцінці алюзії, "оскільки екзегеза - не точна наука, а мистецтво, що має обмежений набір інструментів і багато в чому спирається на людську уяву" [Там само, с. 50].

Чим унікальний підхід Р. Хейза до використання Старого Заповіту в Новому Заповіті? Якщо ранні дослідження фокусували увагу на наявності цитат Старого Заповіту в Новому Заповіті, то Р. Хейз бажає простежити наявність відголосків Писання і бажає відповідати на більш складне питання - як відголоски допомагають нам зрозуміти герменевтику Павла по відношенню до Старого Заповіту, побачити нарративну підструктуру, що направляє дискурс Павла, і сформувати наш метод тлумачення Писання.

Основний зміст *Відлунь* присвячено не визначенням відгомонів, а їх тлумаченню. Р. Хейз обґрунтовує

³ Мовний зворот, який уживається для збагачення мовлення образністю.

⁴ Хейз використовує слово "transumption", перекладене в книзі *Відлуння* [1], як "заміщення".

⁵ Металепсис - складний троп, утворений від іншого тропу, тобто подвійне перенесення значення. Приклад: "Христос - син Авраама (під Авраамом розуміється спочатку Ісаак, під Ісааком - Іаков, під Іаковом - Давид, під Давидом - інший, і так аж до Іосифа)" (Прим. ред.).

сім критеріїв для виявлення та інтерпретації інтертекстуальних відлунь і застосовує їх критерії до різних текстів. Він звертається до робіт Томаса М. Гріна [16], який пропонує чотири варіанти літературного наслідування⁶, "за допомогою яких поети пов'язують свої творіння з текстами-попередниками" [1, р. 241]. Оцінюючи ці варіанти літературного наслідування, Р. Хейз доходить висновку, що метод інтерпретації Павла найбільше схожий на "діалектичне наслідування" [Там само, р. 241]. Томас Грін описує "діалектичне наслідування" як "конфлікт двох семіотичних всесвітів", де "текст стає місцем протистояння між двома риторичними або семіотичними системами, уразливими одна перед одною, конфлікт між якими не так просто вирішити" [17, р. 46]. Якщо в "евристичному наслідуванні" перед-текст поглинений пізнім текстом, то в "діалектичному наслідуванні" обидва тексти зберігають протистояння.

За Р. Хейзом, Павло не намагається дати читачеві вичерпне пояснення своєму алюзивному використанню Письма, замість цього, читач запрошений до участі в діалозі між Павлом і Писанням через визнання існуючого тертя або протистояння. Для Р. Хейза подібне діалектичне наслідування є яскравим свідченням еклезіоцентричної герменевтики Павла, де Павло бачить, як Писання звертається безпосередньо до нової есхатологічної спільноти народу Божого, який, будучи веденим Божим Духом, має свободу генерувати нові смисли за допомогою їхньої особистої взаємодії з біблійними текстами. Текст Письма зберігає свої оригінальні голоси, навіть коли Павло намагається застосувати їх до нової ситуації й аудиторії одержувачів його листів.

Р. Хейз наполягає на тому, що сучасні тлумачі повинні навчитися мистецтва діалектичного наслідування, яке було продемонстровано Павлом, що означає "користуватися свідченням Писання про Божі діяння, які відбувалися в минулому, як критичним принципом, який впливає на сьогоднішній день, і міркувати про Божі діяння минулого, дивлячись на його діяння, що відбуваються в сьогоднішній серед нас" [1, р. 255]. Читати Писання разом з Річардом Хейзом - це, як він сам визначає, "читати його перш за все як розповідь про обрання та обітницю, як свідчення Божої праведності" [Там само, р. 256], читати його з герменевтичною свободою, розуміючи метафоричні зв'язки між текстом і нашим особистим читанням тексту як учасників есхатологічної драми відкуплення.

Яка методологія переходу від Писання до моральних тверджень? Чи можемо ми очікувати, щоб зібрання стародавніх документів пролило світло на складні моральні питання сучасного суспільства? Р. Хейз указує на чотири завдання етики Нового Заповіту: дескриптивну, синтетичну, герменевтичну та прагматичну.

Перша задача - дескриптивна, "має глибоко екзегетичний характер" [2, с. 4]. Описуючи синтетичну задачу, Р. Хейз знаходить когерентність у кластері ключових образів, які виходять з текстів і дають "зв'язувальну кан-

ву, яка допомагає інтерпретувати індивідуальні тексти" [Там само, с. 7]. Обрані ним ключові образи⁷ - це громада, хрест, нове творіння. Чому саме "образи", а не поняття або доктрини? Р. Хейз пропонує тезу: "Єдність Писання пізнається лише через акт метафоричної уяви, яка наділяє розрізнені тексти єдиним фокусом" [Там само, с. 253]. Ці образи служать кореневими метафорами, які "вміщують у себе ключові елементи розповіді й фокусують нашу увагу на тому, що об'єднує різні свідчення" [Там само, с. 254]. Тут образи служать як лінзи, через які видно "не тьмяні й розпливчасті контури, а сфокусовану картину" [Там само].

Р. Хейз називає "моральним баченням" здатність бачити світ через лінзи, які ми знаходимо в Писанні, у результаті чого це бачення, використовуючи нашу уяву, змінює не тільки те, як ми бачимо сучасний світ, але також і те, як ми бачимо Писання. Таким чином, відбувається герменевтичне коло або цикл між читанням Писання й читанням світу, у якому ми живемо. Мати моральне бачення - означає мати здатність трансформувати нашу уяву в результаті зустрічі з Писанням таким чином, що ми бачимо світ у світлі Божого об'явлення, тобто бачимо світ у світлі корінних наративів: обрання і заклик Ізраїлю, смерть і воскресіння Христа як спокутні події для цього світу. Для християн мати таку уяву, що знаходиться в трансформації під впливом Писання, дуже важливо, тому що наша уява в будь-якому разі завжди знаходиться під постійним впливом і формуванням інших наративів, які лунають з популярних медіаджерел, культури, у якій ми знаходимося. За допомогою уяви моральне бачення формує людське мислення й спонукає до дії як реакції у відповідь на бачення. Письмо дає читачеві лінзи, через які потрібно бачити світ. Писання спонукає нас досліджувати наративи, що оточують нас, й оцінювати їх.

Уява відіграє критичну роль у визначенні того, як принципи новозавітної етики переходять із контекстів минулих подій у Писанні до сучасних обставин. Щоразу, коли ми звертаємося до авторитету Писання, це втягує нас у процес уяви метафор, поміщаючи наше життя в контекст світу історії в тексті. Подібна уява не була б необхідною, якби було можливо відокремити "позачасову істину" від різних "культурно-обумовлених" складових. Для Р. Хейза така стратегія відділення культурно-обумовлених елементів "внутрішньо суперечлива", "помилкова" й "неможлива", тому що "кожна риса Нового Заповіту культурно-обумовлена" і несе на собі "відбиток свого історичного походження" [Там само, с. 403]. Тому більш обіцяюча герменевтична стратегія для Р. Хейза - це "метафоричне зіставлення світу тексту й нашого світу" [Там само, с. 405]. Зрозуміти текст для нього - це знайти аналогії між текстом і нашим досвідом. Виклик християнської етики - це бути вірним і креативним одночасно.

Одна з чудових характеристик метафори - це те, що в метафорі є здатність зберігати напруженість несхожості й водночас відкривати нові взаємозв'язки схожості. Це схоже на опис відголосків у Дж. Холландера, де відгосок, або відлуння, - це не тільки копія оригінального звуку, але, у той же час, його змінене продовження.⁸

⁶ (1) Сакраментальне наслідування (поетичний текст оспівує текст-попередник, точно наслідуючи його); (2) Еклектичне наслідування (у поетичному тексті змішуються різні тексти і традиції, але автор навмисно не пов'язує себе з жодним субтекстом); (3) Евристичне наслідування (текст-джерело визначається, переписується й осучаснюється, у результаті чого новий текст дистанціюється від субтекстів і змушує усвідомити подолану поетичну дистанцію); (4) Діалектичне наслідування (подібне до того, як в евристичному наслідуванні текст переноситься з одного семіотичного всесвіту до іншого, але тут відбувається не тільки синтез, а й зберігається протистояння двох світів [1, р. 241-42]).

⁷ Р. Хейз пропонує три критерії для оцінки центральних образів: (1) образ повинен бути наявним у всіх канонічних текстах, (2) образ не повинен бути в протиріччі з основним наголосом інших біблійних текстів, (3) образ повинен висвітлювати центральні й суттєві моменти текстів [5, с. 255-56].

⁸ Для Дж. Холландера все, що ми чуємо, є відлунням. Він порівнює акустичні, алегоричні, схематичні, метафоричні й металептичні відголоски в поезії [15].

Процес віднаходження метафори підходить до своєї кульмінації в діалектичному взаємовідношенні між церквою та біблійною історією. Р. Хейз зазначає, що правильне читання наративів у Писанні дозволяє не тільки побачити аналогії між світом тексту і нашим світом, але також дозволяє нам утілювати ці аналогії в житті церкви Ісуса Христа. Церква стає втіленою метафорою в тому сенсі, що текст формує громаду в образ Христа, а громада, у свою чергу, утілює і прояснює значення тексту. Розуміння тексту не завершується в процесі екзегетичного дослідження, але у виконанні в особистому практичному житті, будучи частиною християнської громади.

Як підтвердити обґрунтованість метафоричного приєднання? Р. Хейз передбачає, що співтовариство віри повинно забезпечувати необхідні обмеження. Також важлива відповідь на питання: наскільки тлумачення когерентне з фундаментальною історією, метанаративом, представленим трьома центральними образами? Якщо тлумачення тексту створює протиріччя з одним із центральних образів або не відповідає плану великої біблійної історії, то тлумачення неправильне.

Річард Хейз пропонує новаторський погляд на узгодження наративів Письма в описі новозавітної етики. Він бачить єдність свідчень Письма через єдність наративів, які переказують і коментують одну й ту саму історію, а саме: Бог вчинив акт спасіння світу через смерть і воскресіння Ісуса Христа і створив співтовариство свідків цієї доброї вістки, церква покликана й наділена допомогою Духа Святого утілювати послух Христові в любові і служити як знамення Божих цілей для світу в очікуванні великого завершення Історії. Громада християн, використовуючи уяву, покликана втілювати метафори новозавітного тексту у своєму повсякденному житті. Так само як Барт, Йодер і Хауервас, Р. Хейз уважає, що Новий Заповіт потрібно розглядати як історію. Більш того, Р. Хейз бачить все життя як історію. Сучасні віруючі повинні використовувати інтегруючий акт уяви для вибудовування метафор, які з'єднують історію біблійного тексту з історіями, які вони проживають у громаді.

Висновки

Річард Хейз використовує Писання як підставу для етичного дискурсу і трансформації громади народу Божого в наші дні. Він пропонує проводити творчі аналогії між історіями текстів та історіями, які проживає церква в зовсім інших історичних обставинах. Але він не пропонує визначення або рішення складних питань в чорно-білих кольорах. Замість тверджень, Р. Хейз пропонує історії. Замість догми, він пропонує драму. Павло Р. Хейза не залишає список моральних правил, але вказує на Христа як на остаточну парадигму вірності й слухняності в контексті громади. Р. Хейз бачить апостола

Павла як творчого мислителя з багатою уявою, який став частиною історії Божого відкуплення людства, і закликає своїх читачів побачити себе частиною цієї ж історії спокутування, яка триває й сьогодні. Р. Хейз не відповідає на всі питання, але детально і творчо залучає свого читача в діалог із Писанням, до участі в історії Божого спокутування світу через Ісуса Христа.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хейз Р. Отголоски Писания в посланиях Павла / Ричард Хейз. - Черкассы : Коллоквиум, 2011.
2. Хейз Р. Этика Нового Завета / Ричард Хейз ; [пер. с англ. Г. Ястребова]. - М. : ББИ, 2005. - 712 с.
3. Ellis E. E. Paul's Use of the Old Testament / Earl Ellis. - Eugene, Oregon : Wipf and Stock Publishers, 2003. - Pp. 115-16.
4. Hays R. B. Echoes of Scripture in the Letters of Paul / Richard B. Hays. - New Haven : Yale University Press, 1989.
5. Rosner B. S. Paul, Scripture, and Ethics: A Study of 1 Corinthians 5-7 / Brian Rosner. - Grand Rapids : Baker, 1999.
6. Ciampa R. E. The Presence and Function of Scripture in Galatians 1 and 2 / Roy Ciampa. - WUNT 102; Tubingen : Mohr Siebeck, 1998. - 296 p.
7. Beale G. K. John's Use of the Old Testament in Revelation / Gregory Beale. - Sheffield : Sheffield Academic Press, 1998.
8. Keesmaat S. C. Paul and His Story: (Re)Interpreting the Exodus Tradition / Sylvia C. Keesmaat. - Sheffield : Sheffield Academic, 1999.
9. Longenecker B. W. Narrative Dynamics in Paul: A Critical Assessment / Bruce W. Longenecker. - Louisville : Westminster John Knox, 2002.
10. Longenecker R. N. Biblical Exegesis in the Apostolic Period / Richard Longenecker. - Grand Rapids, Michigan : Eerdmans, 1999. - Pp. 104-105, 205-209 p.
11. Sanders J. A. From Sacred Story to Sacred Text / James Sanders. - Eugene : Wipf and Stock Publishers, 1987. - Pp. 41-60.
12. Hays R. B. The Faith of Jesus Christ: The Narrative Substructure of Galatians 3:1-4:11 / Richard B. Hays. - Grand Rapids : Eerdmans, 2002.
13. Греймас А. Ж. Структурная семантика / А. Ж. Греймас - М. : Академический Проект, 2004. - 178-257 с.
14. Кристева Ю. Избранные труды: разрушение поэтики / Ю. Кристева ; [пер. с фр.]. - М. : Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2004. - 454 с.
15. Hollander J. Figure of Echo: A Mode of Allusion in Milton and After / John Hollander. - Berkeley : University of California Press, 1981. - 65 p.
16. Greene T. M. The Light in Troy: Imitation and Discovery in Renaissance Poetry / Thomas M. Greene. - New Haven : Yale University Press, 1982.
17. Graham Allen. Intertextuality. The New Critical Idiom / Allen Graham. - London : Routledge, 2000. - Pp. 9-60.
18. Wagner J. R. Heralds of the Good News: Isaiah and Paul "in Concert" in the Letter to the Romans / J. R. Wagner. - Leiden : Brill, 2002.

Горбенко Владимир,

аспирант кафедры культурологии,

Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова, г. Киев

ТЕОЛОГИЧЕСКАЯ ГЕРМЕНЕВТИКА РИЧАРДА ХЕЙЗА: ОТ НАРРАТИВНОЙ ПОДСТРУКТУРЫ СВЯТОГО ПИСЬМА К ХРИСТИАНСКОЙ ЭТИКЕ

В статье рассмотрено теоретическое наследие известного современного богослова и исследователя Нового Завета Ричарда Хейза. Показано, что ученый использует Писание как основание для этического дискурса и трансформации общества народа Божьего в наши дни и предлагает проводить творческие аналогии между текстом текстов и текстом, который проживает церковь в совершенно иных исторических обстоятельствах. Отмечен новаторский подход Ричарда Хейза к описанию новозаветной этики на фоне изменений

в понимании новозаветных писем, включая переход от экзегетических попыток извлечь утверждения "истины" на основании писем Павла к исследованию богословия Павла как диалогического пересечения с определенными историческими обстоятельствами. То есть автор представляет Послание Павла как герменевтическую модель и призывает своих читателей относиться к посланиям апостола, словно они адресованы лично им. Выявлено несколько направлений исследования Р. Хейзом герменевтики посланий Павла: нарративная подструктура в писании, интертекстуальный подход к пониманию использования Ветхого Завета на страницах нового, влияние герменевтических подходов в понимании вопросов этики Нового Завета.

Ключевые слова: Святое Писание; нарративная подструктура; интертекстуальный подход; теологическое воображение.

Gorbenko Volodymyr,

Postgraduate Student National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv

THE RICHARD HAYESH'S HERMENEUTICS: FROM THE NARRATIVE SUBSTRUCTURE OF THE HOLY LETTER TO CHRISTIAN ETHICS

The purpose of this article is an attempt to consider the theoretical contribution of Richard Hays in the development of theological hermeneutics. Richard Hayes uses Scripture as the basis for ethical discourse and transformation of the community of the people of God these days. He proposes to conduct creative analogies between the stories of the texts and the story that the church lives in completely different historical circumstances. The innovative view of Richard Hays in hermeneutics is revealed in the reconciliation of the narratives of Scripture and the description of New Testament ethics against the background of changes in the understanding of New Testament letters that include the transition from exegetical attempts to extract "truth" claims based on Paul's letters to the study of Paul's theology as a dialogical intersection with certain historical circumstances. Instead of statements, Hayes offers stories. Instead of dogma, Hayes offers drama. Hayes sees the apostle Paul as a creative thinker with a rich imagination that has become part of the history of God's redemption of humanity, and encourages his readers to see themselves as part of this same history of redemption, which continues today. Analyzing the contribution of Richard Hays in the understanding of hermeneutics of Paul, several directions are revealed in his research: the narrative substructure in Scripture, the intertextual approach to understanding the use of the Old Testament on the pages of the New, the influence of hermeneutic approaches in understanding of ethical issues.

Key words: echoes of Scripture; narrative substructure; intertextual approach; theological imagination.

REFERENCES

1. Hays, Richard B. (2011), Echoes of Scripture in the Letters of Paul [translat.], Kollokvium, Cherkassy (rus).
2. Hays, Richard B. (2005), The Moral Vision of the New Testament [translat.], BBI, Moscow, 712 p. (rus).
3. Ellis, E.E. (2003), Paul's Use of the Old Testament, Wipf and Stock Publishers, Oregon, 115-116 p. (eng)
4. Hays, Richard B. (1989), Echoes of Scripture in the Letters of Paul, Yale University Press, New Haven.
5. Rosner, B.S. (1999), Paul, Scripture, and Ethics: A Study of 1 Corinthians 5-7, Grand Rapids, Baker (eng)
6. Ciampa, R. (2012), Approaching Paul's Use of Scripture in Light of Translation Studies. In Stanley C. (Ed.), Paul and Scripture: Extending the Conversation (pp. 293-318). Atlanta: Society of Biblical Literature. DOI:10.2307/j.ctt32bzf.16
7. Beale, G. K. (1998), John's Use of the Old Testament in Revelation, Sheffield Academic Press, Sheffield (eng).
8. Keesmaat, Sylvia C. (1999), Paul and His Story: (Re)Interpreting the Exodus Tradition, Sheffield Academic, Sheffield (eng).
9. Longenecker, B.W. (2002), Narrative Dynamics in Paul: A Critical Assessment, Westminster John Knox, Louisville (eng).
10. Longenecker, Richard (1999), Biblical Exegesis in the Apostolic Period, Grand Rapids, Eerdmans, Michigan, 104-5 p., 205-9 p. (eng).
11. Sanders, James A. (1987), From Sacred Story to Sacred Text, Wipf and Stock Publishers, Eugene, 41-60 p. (eng).
12. Hays, Richard B. (2002), The Faith of Jesus Christ: The Narrative Substructure of Galatians 3:1-4:11, Grand Rapids, Eerdmans (eng).
13. Greimas, A. Zh. (2004), Structural semantics, Academic Project, Moscow, 178-257 p. (rus).
14. Kristeva, Yu. (2004), Selected Works: The Destruction of Poetics [Translat.], «The Russian Political Encyclopedia» (ROSSPEN), Moscow, 454 p. (rus).
15. Hollander, John (1981), Figure of Echo: A Mode of Allusion in Milton and After, University of California Press, Berkeley, 65 p. (eng).
16. Greene, Thomas M. (1982), The Light in Troy: Imitation and Discovery in Renaissance Poetry, Yale University Press, New Haven (eng).
17. Graham, Allen (2000), Intertextuality. The New Critical Idiom, Routledge, London, 9-60 p. (eng).
18. Wagner, J. Ross (2002), Heralds of the Good News: Isaiah and Paul "in Concert" in the Letter to the Romans, Brill, Leiden (eng)

© Горбенко Володимир

Надійшла до редакції 25.06.2017